

**College van Gedeputeerde Staten  
Statenvoorstel**

DATUM	15-01-2019	NUMMER PS	PS2019MME05
DOMEIN	LFO/ECO	COMMISSIE	MME
STELLER	Michiel Linskens	DOORKIESNUMMER	06-21124704
DOCUMENTNUMMER	81E48DF5	PORTEFEUILLEHOUDER	Van den Berg

---

**Titel** : Advies Verkenning Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor de regio Utrecht

---

**Inhoudsopgave**

Besluit	pag. 7
Toelichting	pag. 8
Bijlage(n):	1

---

Aan Provinciale Staten,

**Inleiding**

*Voorgeschiedenis*

Op 12 juni 2018 hebben wij een besluit genomen om een gezamenlijk proces te starten om op uiterlijk 1 januari 2020 te kunnen beschikken over een ROM in de regio Utrecht. Hierover hebben wij u een statenbrief gestuurd. Op 3 september 2018 hebben wij samen met de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum en de Universiteit Utrecht de opdracht verstrekt naar een verkenning van een regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM) voor de regio Utrecht.

*Essentie / samenvatting*

Begin januari 2019 is het advies Verkenning ROM, dat in opdracht van ons, de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum en de Universiteit Utrecht is opgesteld, afgerond. In het advies wordt een voorstel gedaan voor een basisscenario voor de oprichting van een ROM. In dit scenario geeft de ROM uitvoering aan economische projectontwikkeling (business development), fondsvorming en internationale handel en acquisitie. Er wordt een duidelijke scheiding aangebracht tussen het "wat" (agenda/strategie bepaling vanuit de triple helix) en het "hoe" (concrete uitvoering van business development, fondsvorming en internationalisering), maar wel met een duidelijke wederzijdse afhankelijkheid. Het basisscenario vormt het uitgangspunt voor de (nog aan te stellen) kwartiermaker om een businessplan op te stellen voor de ROM. Op basis van dit plan kunt u na de zomer een besluit nemen over de oprichting van de ROM, de governancestructuur en het beschikbaar stellen van de benodigde middelen.

De regio Utrecht is één van de meest competitieve regio's van Europa. Onze aantrekkelijkheid zorgt ervoor dat de vraag naar woningen, arbeidsplaatsen en mobiliteit de komende decennia fors toeneemt. Verschillende onderzoeken wijzen uit dat de regio Utrecht tot 2040 rekening moet houden met een groei van 160.000 inwoners. De ambitie van de regio is om die verstedelijkingsopgave op een groene en gezonde manier vorm te geven, waarbij de regio profiteert van de agglomeratievoordelen, met behoud van het prettige woon-, werk- en leefklimaat dat de regio nu kenmerkt. Maatschappelijke opgaven zijn leidend voor ons economisch beleid, mede dankzij de EBU. De omvang van de opgaven en de snelheid waarmee deze zich nu aandienen, vragen echter om een intensivering van de regionale aanpak, inclusief een uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit. In de regio Utrecht speelt een aantal grote opgaven zoals bereikbaarheid, energietransitie, digitalisering, circulariteit en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Complexe opgaven waarvoor de regio een unieke kennispositie heeft om samen met bedrijven innovatieve oplossingen binnen de groeiopgave van onze regio toe te passen. Regio Utrecht kan daarmee een internationale voorbeeldregio worden voor gezonde verstedelijking. Dat vraagt om een verdere intensivering van de regionale samenwerking: serieuze aandacht, tijd, geld en innovatie.

*De noodzaak van een Regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM)*

De mogelijkheden voor financiering die nodig zijn voor deze maatschappelijke opgaven en voor de groei van innovatieve bedrijven die aan die opgaven bijdragen, zijn in de regio Utrecht echter beperkt vergeleken met

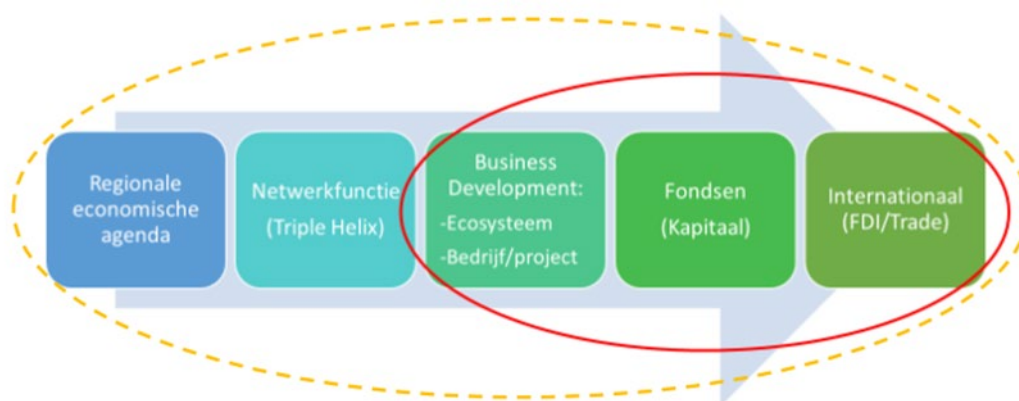
andere regio's in Nederland. Uit een onderzoek van PwC (maart 2018)<sup>1</sup> blijkt dat het economisch ecosysteem in de regio Utrecht versnipperd is, dat zichtbaar economisch leiderschap ontbreekt en dat de regio minder slagvaardig is dan andere regio's. Dit gebrek aan slagvaardigheid komt volgens PwC door een relatief klein publiek investerend vermogen, beperkte capaciteit op het gebied van economische projectontwikkeling (aangeduid als business development) en het ontbreken van strategische relaties met het Rijk en Invest-NL. PwC geeft in haar rapport een aantal duidelijke adviezen voor verbetering. Eén daarvan is om een holdingstructuur in te richten (ROM of een ROM-achtige constructie) waarin de fondsen en capaciteit voor business development kunnen worden ondergebracht. In andere regio's zijn de effecten van een ROM met publiek fondskapitaal op de regionale economie goed zichtbaar. Een gezamenlijk persbericht van de vijf ROM's (17 mei 2018) meldt dat de regionale ontwikkelingsmaatschappijen de groeimotor zijn van de Nederlandse economie met duizenden nieuwe arbeidsplaatsen en meer dan € 750 mln. aan investeringen in de regionale economie<sup>2</sup>.

Op dit moment beschikt de regio over een aantal fondsen en regelingen die goed passen binnen het profiel van gezond stedelijk leven. Voorbeelden zijn onder andere het Energiefonds, het Groen, Gezond, Slim Fonds en de EBU-verordening. Met de (aandeel)houders van deze fondsen zal in de kwartiermakersfase worden verkend óf en hoe deze fondsen bij de ROM kunnen worden ondergebracht. Daarnaast wordt in de regio gewerkt aan een participatiefonds dat zich richt op bedrijven met producten of diensten die een oplossing bieden voor vraagstukken rond gezond stedelijk leven (Healthy Urban Living fondsen). Hierbij wordt ook gebruik gemaakt van cofinanciering met Europese middelen (EFRO).

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) staat positief tegenover het participeren in de ROM, zowel bij de exploitatie als de fondsvorming. Het ministerie zal naar verwachting hierover pas een besluit nemen op basis van het definitieve businessplan voor de ROM, dat door de kwartiermaker zal worden opgesteld.

#### Het basisscenario van een ROM

Het basisscenario voor de ROM bestaat uit een combinatie van business development, vorming en beheer van investeringsfondsen en internationalisering. Dit scenario vult het gat dat onder andere door PwC is signaleerd



Figuur 1: Basisscenario ROM (rood) binnen samenhangend economisch ecosysteem (oranje)

op het gebied van de ontwikkelcapaciteit (business development) en de financieringscapaciteit. Bij het oppakken van deze taken binnen één organisatie (innoveren, investeren en internationaliseren) zijn volgens PwC veel synergievoordelen te behalen. Bundeling van deze expertise zorgt voor meer samenhang en maatschappelijke impact in het economisch systeem en een duidelijke wisselwerking tussen

- de ambitie van de regio op het gebied van gezond stedelijk leven (agenda);
- de inzet van ontwikkelcapaciteit en financiering van bedrijven en projecten die hieraan bijdragen en
- een internationale focus op acquisitie van bedrijven (Invest) en handelsmissies (Trade) om dit profiel te versterken.

<sup>1</sup> Wij hebben samen met de gemeenten Utrecht en Amersfoort, de EBU en de OMU in het najaar van 2017 PwC opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar het financieel instrumentarium en de ontwikkelcapaciteit voor economische structuurversterking in de regio Utrecht. Zie ook statenbrief van 12 juni 2018.

<sup>2</sup> In Nederland zijn vijf volwaardige regionale ontwikkelingsmaatschappijen actief. De NOM voor de drie Noordelijke provincies, OostNL voor Overijssel en Gelderland, het LIOF voor Limburg, de BOM voor Brabant en Innovation Quarter voor Zuid-Holland. Zij zijn privaatrechtelijk georganiseerd en hebben het Ministerie van EZK en hun provincies als aandeelhouders en financiers, waarbij enkele ROM's ook regio's, steden en universiteiten als aandeelhouder hebben.

#### ❖ *Business development*

Samen met fondsen wordt business development gezien als de kern van een Utrechtse ROM. Door een krachtige uitvoeringsorganisatie met goed gekwalificeerde medewerkers kunnen ideeën van bedrijven en/of projectconsortia die – met name – voortkomen uit het triple helix-netwerk worden omgevormd tot financierbare businessplannen en ondersteund worden bij de verdere ontwikkeling en financiering. Als ontwikkelaar werkt de ROM vanuit innovatieve ideeën die passen binnen de regionale economische agenda op het gebied van gezond stedelijk leven.

#### ❖ *Fondsen*

De slagkracht van een ROM wordt versterkt door de beschikbaarheid van fondsen/kapitaal. Hiermee kan risicokapitaal worden verstrekt aan bedrijven en/of transitieprojecten die voldoen aan de speerpunten van de regio. Het doel is om het MKB, innovatieve startups en scaleups te helpen met financiering waar banken en derden dat niet doen (marktfalen). Daarnaast wordt projectfinanciering voor grote transitieprojecten steeds belangrijker. Het gaat hierbij om projecten met een realistische businesscase die bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken op het gebied van gezonde verstedelijking en het combineren van maatschappelijk belang met financieel rendement. Vaak zit de oplossing voor het financieringsvraagstuk in een combinatie van publiek/privaat, waarbij vanuit de publieke fondsen een bijdrage wordt verschaft in de vorm van een (achtergestelde) lening of participatie. Voor versterking van het fondsvermogen wordt gedacht aan een op termijn beoogde fondsomvang van €100 miljoen aan publiek kapitaal (mede gebaseerd op de fondsomvang van andere ROM's en advies van PwC). Dit vormt een 'hefboom' naar private investeringen en vergroot de toegang tot de financiële middelen van Invest-NL (€ 2,5 miljard) en de Europese Investeringsbank (EIB).

Op dit moment wordt nader onderzoek gedaan naar de daadwerkelijke kapitaalmarktbehoefte van bedrijven en projecten in de regio. De focus ligt hierbij op bedrijven en projecten met maatschappelijke meerwaarde. Vanwege de beperkte beschikbaarheid van publieke middelen in de regio Utrecht zullen ook alternatieve financieringsmogelijkheden worden verkend, bijvoorbeeld vanuit Europa (EFRO), BNG en waar mogelijk private partijen. De resultaten van het onderzoek vormen een belangrijke basis voor de omvang van het fondsvermogen van de ROM.

#### ❖ *Internationalisering*

Bij internationalisering wordt onderscheid gemaakt tussen Trade en Invest. Trade heeft betrekking op het ondersteunen van bedrijven bij internationale doelstellingen op het gebied van handel. Bij Invest gaat het om het aantrekken van buitenlandse bedrijven naar de Regio Utrecht. Dit laatste wordt ook wel Foreign Direct Invest (FDI) genoemd. Internationalisering wordt door de meeste ROM's meegenomen in hun werkpakket, omdat het de regionale economie en de economische structuur bevordert en zorgt voor meer bedrijvigheid en werkgelegenheid. Daarnaast versterken de functionaliteiten business development, investeren en internationaliseren elkaar doordat gerichte acquisitie van buitenlandse bedrijven en handelsmissies voor gevestigde bedrijven het ecosysteem kunnen versterken<sup>3</sup>.

Naast de in het schema getoonde functionaliteiten kent een enkele ROM de functionaliteit gebiedsontwikkeling op werklocaties. In de regio Utrecht is hiermee door de Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht (OMU)<sup>4</sup> ervaring opgedaan met duurzame herontwikkeling van bedrijventerreinen en transformatie van kantoorlocaties. De expertise van de OMU sluit verder goed aan bij de opgave van gezond stedelijk leven. Op dit moment is gekozen om deze functionaliteit nog niet toe te voegen aan het basisscenario. Belangrijkste redenen hiervoor zijn de complexiteit van het vraagstuk en de beheersbaarheid van het proces. In een volgende fase is het de bedoeling om de OMU alsnog onder te brengen in de ROM. In de tussentijd zal de OMU een belangrijke en waardevolle partner zijn van de ROM.

#### Governance

De governance en de relatie met bestaande organisaties, zoals de Economic Board Utrecht, is een belangrijk aandachtspunt geweest in de verkenning. Hierbij is veel aandacht besteed aan de wijze waarop andere ROM's hun governance hebben ingericht. Leidend principe is dat de ROM als uitvoeringsorganisatie een losstaande juridische entiteit is van het triple helix netwerk en van de regionale economische agenda. Op deze manier wordt een duidelijke scheiding aangebracht tussen het "wat" (agenda/strategie bepaling vanuit de triple helix) en het "hoe" (concrete uitvoering van business development, fondsvorming en -beheer en internationalisering door de ROM als zelfstandige uitvoeringsorganisatie). De formalisering van deze wederzijdse afhankelijkheid tussen het 'wat' en het 'hoe' kan op verschillende manieren gebeuren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan statutaire verplichtingen,

---

<sup>3</sup> Regio Utrecht heeft via Invest Utrecht nauwe banden met de NFIA (Netherlands Foreign Investment Agency), als uitvoeringsorganisatie van het Ministerie van EZK. Onder de noemer 'Invest in Holland' bundelt de NFIA sinds 2015 krachten met verschillende regionale partners in Nederland. Het netwerk profileert Nederland in het buitenland als een aantrekkelijk land om te investeren of een vestiging te openen en helpt geïnteresseerde investeerders bij het opzetten en uitbreiden van hun internationale activiteiten in Nederland.

<sup>4</sup> Let op: het betreft hier géén ontwikkelingsmaatschappij in de zin van een ROM. De OMU richt zich uitsluitend op werklocaties.

dienstenniveau-overeenkomsten (DNO's)<sup>5</sup> tussen de partijen en in de vorm van bijvoorbeeld personele unies op bestuurlijk en/of operationeel niveau.

Voor ons en de andere overheden is de regionale economische agenda leidend voor de activiteiten van de ROM. Dit wordt statutair vastgelegd. Wij, samen met de andere overheden zijn opdrachtgever voor een regionale economische agenda en betrekken het triple helix netwerk (overheden, ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen) bij de ontwikkeling van deze agenda. In de agenda wordt de verbinding gelegd tussen de economische kracht van de regio Utrecht (excellente kennis, belangrijkste sectoren en krachtige spelers), de maatschappelijke opgaven rondom gezond stedelijk leven en de daaruit voortvloeiende economische kansen.

De ROM is een uitvoeringsorganisatie in de vorm van een BV of NV. De ROM zorgt ervoor dat uitvoering wordt gegeven aan de functionaliteiten business development, fondsen en internationaal (zie figuur 1) op basis van de regionale economische agenda. Overheden en kennisinstellingen dragen als participanten meerjarig zorg voor de exploitatie van de ROM met een jaarlijkse exploitatiesubsidie. Via een Raad van Commissarissen (RvC) met onafhankelijke leden kunnen de partijen actief toezicht hebben op de ROM en kunnen zij op hoofdlijnen adviseren over de activiteiten en resultaten van de ROM.

Daarnaast kunnen overheden en kennisinstellingen als aandeelhouder risicodragend kapitaal inleggen voor fondsen. De aandeelhouders staan op afstand van de investeringsbesluiten en kunnen via een jaarlijkse aandeelhoudersvergadering invloed uitoefenen. De bedrijven of projecten die in aanmerking komen voor financiering vanuit de fondsen worden aangedragen door de business developers van de ROM. De fondsbeheerders leggen financieringsproposities ter besluitvorming voor aan een investeringscommissie.

De hierboven geschetste governance op hoofdlijnen behoeft expliciete uitwerking in het businessplan, dat door de kwartiermaker wordt opgesteld. Belangrijke aandachtspunten zijn onder andere:

- De wijze van verbinding tussen het 'wat' en het 'hoe'
- Een heldere duiding van taken en verantwoordelijkheden
- Een duidelijk onderscheid tussen publieke taken (van niet-economische aard) en het ontwikkelen/stimuleren van economische activiteiten met risico's inzake staatssteun en aanbesteding
- De verhouding van de ROM tot de Wet Markt en Overheid en de Wet financieel toezicht.

#### Relatie ROM en EBU

De huidige activiteiten van de EBU zijn momenteel gericht op het uitvoeren van de bestaande regionale economische agenda (Stepping Stones 2013-2020), het onderhouden en versterken van het triple helix netwerk (communicatie, marketing, onderzoek), de eerste fase van business development (verkenning van vraagstukken en consortiumvorming) en fondsontwikkeling. De EBU beschikt niet over voldoende uitvoeringskracht om te komen tot het uitwerken van business proposities voor financiering uit de fondsen (zie ook constatering PwC). Met de komst van een ROM zal een aantal taken die, bij afwezigheid van een uitvoeringsorganisatie binnen de regio, nu door de EBU zijn opgepakt, worden overgebracht. Hierbij wordt vooral gedacht aan business development activiteiten en fondsontwikkeling, waarmee al een goede start is gemaakt binnen de EBU. Bij de inrichting van de nieuwe Healthy Urban Living fondsen is nadrukkelijk rekening gehouden met deze overdracht. De herindeling van activiteiten, taken en verantwoordelijkheden zal in afstemming met de EBU plaatsvinden.

#### *Meetbaar / beoogd beleidseffect*

Er is op 1 januari 2020 een ROM met voldoende middelen en mogelijkheden om de regionale economie een forse impuls te geven.

#### *Wettelijke grondslag*

Artikel 158 van de Provinciewet.

#### **Financiële consequenties**

Op dit moment wordt nog geen besluit genomen over het beschikbaar stellen van middelen. In de verkenning wordt wel een indicatie gegeven van de middelen die in het basisscenario van de ROM nodig zijn voor de exploitatie en voor fondsvorming.

Met de exploitatiekosten wordt de organisatie van de ROM gefinancierd. Daarbij is commitment van tenminste vijf jaar vereist om de ROM te starten en niet afhankelijk te laten zijn van de democratische cyclus van vier jaar. De jaarlijkse exploitatiekosten bedragen naar verwachting maximaal € 2,75 miljoen (exclusief internationaal). In het kostenoverzicht is een globale inschatting gemaakt voor het basisscenario aan de hand van meer algemene ervaringen binnen de EBU en een vergelijking met andere ROM's. Hierbij is gebruik gemaakt van een kostenberekening voor ROM-personeel uit een evaluatie door Ecorys<sup>6</sup> van gemiddeld € 100.000 per fte. Nadere detaillering volgt in de kwartiermakersfase.

<sup>5</sup> Ook wel service level agreements (SLA's) genoemd.

<sup>6</sup> Ecorys, Evaluatie van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), mei 2016.

Exploitatiekosten ROM (exclusief internationaal)	FTE	€
Algemeen (o.a. directie, officemanagement, communicatie)	5	700 k
Business intelligence/onderzoek	2	200 k
Business development (ecosysteem, bedrijf, project)	9	900 k
Capital/fondsen (fondsmanagers, financial engineers)	4	400 k
Internationalisering (Trade & Invest)	<i>gebaseerd op huidige situatie</i>	
Overhead (huisvesting, IT e.d.)	-	250 k
Out of pocket	-	500 k
<b>Totaal</b>	<b>20</b>	<b>2,75M</b>

Voor de functionaliteit Internationalisering kunnen reeds bestaande budgetten van een aantal opdrachtgevende partijen worden ingezet. Deze zijn gebundeld in het jaarplan 2019 voor Trade en Invest. Voor deze functionaliteit wordt voorlopig uitgegaan van de huidige situatie. In het businessplan voor de ROM zullen alle kosten per partner inzichtelijk worden gemaakt.

Bij fondsvorming wordt een onderscheid gemaakt in een participatiefonds, dat zich richt op bedrijven die zeer ver gevorderd zijn in hun technologische ontwikkeling en overige fondsen en regelingen. Voor het participatiefonds wordt gedacht aan een startomvang van minimaal € 20M met een doorgroei naar € 50M. Bij andere ROM's heeft het Rijk voor maximaal 50% bijgedragen aan het startkapitaal van een participatiefonds. De totale fondsomvang wordt ingeschat op €100M (zie ook advies PwC). Het kapitaalmarktbehoefte onderzoek zal hierover meer duidelijkheid verschaffen.

De opdrachtgevers hebben in de verkenning de bestuurlijke intentie uitgesproken om samen zorg te dragen voor de benodigde financiering van de exploitatie voor tenminste vijf jaar. Voor ons wordt gedacht aan een bijdrage tussen € 750k en € 1M per jaar (exclusief internationalisering). Daarnaast zullen ook de gemeenten Utrecht, Amersfoort en Hilversum en de Universiteit Utrecht<sup>7</sup> naar verhouding bijdragen aan de exploitatie van de ROM. Verwacht wordt dat het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) ook een bijdrage zal leveren aan de exploitatie van de ROM, net als in andere provincies. Daarnaast hebben wij samen met de andere opdrachtgevers de intentie uitgesproken om te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om bij te dragen aan het benodigde startkapitaal voor het participatiefonds van de ROM en om op termijn door te groeien naar het doelkapitaal van € 50 miljoen. Voor fondsvorming hebben wij in de begroting 2019 een reservering gemaakt van € 2,9M. De wijze waarop deze middelen ingezet zullen worden hangt af van de resultaten van het kapitaalmarkt behoefteonderzoek en het businessplan van de kwartiermaker.

De kwartiermaker zal in zijn businessplan zowel voor de exploitatie als de fondsvorming een concreet en goed onderbouwd voorstel doen voor de benodigde middelen.

#### Bestuurlijke dilemma's / politieke gevoeligheid

- Bij de inrichting van een nieuwe structuur ontstaat de vraag welke rol, taken en verantwoordelijkheden wij en de andere overheden hierin moeten hebben. In andere regio's is de rol van overheden in een ontwikkelmaatschappij op afstand, waarbij overheden aandeelhouder zijn en geen directe invloed hebben. Mede op basis van het advies van de Randstedelijke Rekenkamer in haar rapport '*Een andere manier van werken*' (april 2018) is de governance een zeer belangrijk punt van aandacht. Haar tweede aanbeveling luidt: Heroriënteer je op de rol van de provincie bij de EBU en neem hier de veranderingen bij de EBU in mee. Belangrijk is dat de rol van de overheden expliciet, helder en inzichtelijk is.
- Met de verkenning is een proces gestart om te komen tot een ROM. Het resultaat van de verkenning (het basisscenario) geeft een indicatie van de benodigde inzet van mensen en middelen. De aan te stellen kwartiermaker zal in zijn businessplan een concreet en goed onderbouwd voorstel doen voor de benodigde middelen, zowel voor de exploitatie als voor de fondsvorming. Op basis van dat businessplan, dat goedgekeurd moet worden door u, kan gestart worden met de inrichting van een ROM.

#### Overwogen oplossingsrichtingen en alternatieven

Met het besluit van 12 juni 2018 voor een verkenning naar een ROM voor de Regio Utrecht is een duidelijke stap gezet richting een versterking van het economisch systeem. In het basisscenario wordt gekozen voor een ROM als uitvoeringsorganisatie naast de bestaande triple helix organisatie EBU in een aangepaste vorm. Alternatieve oplossing zou zijn om te kiezen voor een 'verbreding' van de huidige structuur van de EBU met een uitvoeringsorganisatie. Hiervoor is niet gekozen omdat de EBU een triple helix profiel heeft en de governance en werkprocessen daarop zijn ingericht.

In het basisscenario wordt uitdrukkelijk gekozen voor een duidelijke scheiding tussen het 'wat' en het 'hoe', maar wel met een duidelijke wederzijdse afhankelijkheid. Bij sommige ROM's is deze scheiding minder nadrukkelijk of is de wederzijdse afhankelijkheid minder sterk geborgd. Voor beide laatste opties is niet gekozen vanwege het belang dat de regio hecht aan een heldere verbinding tussen maatschappelijke opgaven en economische kansen.

<sup>7</sup> Het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU) heeft inmiddels ook aangegeven te willen bijdragen aan de exploitatie van de ROM.

Gezien onder andere het dringende advies van PwC en signalen van andere ROM's en het Rijk voor de oprichting van een ROM in de regio Utrecht is het alternatief 'niets doen' geen optie.

### **Effecten op duurzaamheid**

In het versterken van het economisch ecosysteem richten de publieke partners zich vooral op maatschappelijke opgaven op het gebied van gezond stedelijk leven. Nieuwe innovatieve bedrijven die in de regio ontstaan, bestaande bedrijven die doorgroeien of grote transitieprojecten zullen zich grotendeels richten op duurzame oplossingen van maatschappelijke vraagstukken.

Voorgesteld wordt

1. het basisscenario voor een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in de regio Utrecht vast te stellen;
2. akkoord te gaan met het aanstellen van een kwartiermaker met als opdracht het opstellen van een businessplan voor een ROM in de regio Utrecht.

Gedeputeerde Staten,

Voorzitter,

Secretaris,

Provinciale Staten van Utrecht; In vergadering bijeen op 18 februari 2019,

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 15 januari 2019, domein Leefomgeving, team Economie, 81E48D9F

Gelezen;

- Advies Verkenning ROM Regio Utrecht

Overwegende;

- Dat de regio Utrecht een groot aantal maatschappelijke opgaven kent, die extra inspanningen vragen onder andere op het gebied van innovatie, financiering en samenwerking;
- Dat een gemeenschappelijke agenda voor de regionale economie de basis vormt voor de activiteiten en de inzet van een regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM);
- Dat de komst van een ROM in de regio Utrecht leidt tot:
  - Een verbetering van de synergie tussen innovatie, investeringen (fondsen) en internationalisering
  - Een krachtig aanspreekpunt voor Rijk (o.a. InvestNL) en Europa
  - Een slagvaardige en professionele organisatie die snel en effectief kan reageren op vragen van het bedrijfsleven en kennisinstellingen
  - Een robuust fondsvermogen om het MKB te ondersteunen en waarmee de regio in aanmerking komt voor beschikbare nationale en internationale middelen (o.a. € 2,5 miljard van InvestNL)
  - Een versterking van het nationale economisch ecosysteem door samenwerking met ontwikkelmaatschappijen in andere provincies.
- Dat er een duidelijke scheiding gewenst is tussen het “wat” (agenda/strategie bepaling vanuit de triple helix) en het “hoe” (concrete uitvoering van business development, fondsvorming en internationalisering), maar wel met een wederzijdse afhankelijkheid;
- Dat de ROM als uitvoeringsorganisatie de ruimte heeft om de juiste keuzen te maken op basis van de gezamenlijke regionale economische agenda en eigenstandig investeringsbeslissingen kan nemen;

Gelet op;

-

Besluiten:

1. het basisscenario voor een Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) in de Provincie Utrecht en omstreken, internationaal beter bekend als Utrecht Region vast te stellen;
2. akkoord te gaan met het aanstellen van een kwartiermaker met als opdracht het opstellen van een businessplan voor een ROM in de Provincie Utrecht en omstreken, internationaal beter bekend als Utrecht Region, voor zowel grote-, midden- en kleine bedrijven als ook start-ups en die zich specifiek richt op de economische speerpunten van de regio, te weten energietransitie en duurzaam gebruik van water, grondstoffen en infrastructuur, levenslang leren, diensteninnovatie door slimme toepassing van informatie- en communicatie technologie, bevorderen van gezondheid en verantwoord voedsel.
3. Deze focus van de ROM nader te preciseren binnen de uitwerking van de regionale economische agenda en tenminste de statutaire scope en de beoogde bezoldiging van de toekomstige ROM bestuurders ter goedkeuring voor te leggen aan Provinciale Staten.

Provinciale Staten van Utrecht,

w.g.  
Voorzitter,

Griffier,

## 1. Wettelijke grondslag

Artikel 158 van de Provinciewet.

## 2. Beoogd effect

n.v.t.

## 3. Effecten op duurzaamheid

n.v.t.

## 4. Argumenten

n.v.t.

## 5. Kanttekeningen

In het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over de relatie tussen ons en de EBU wordt gemeld dat volgens de EBU steeds meer druk ontstaat om elementen van een ontwikkelingsmaatschappij op zich te nemen. Hierdoor zullen er beslissingen moeten worden genomen over de toekomst van de EBU. Bij de uitwerking van het voorgestelde basisscenario zal hiermee nadrukkelijk rekening worden gehouden (zie ook paragraaf over Governance, relatie ROM en EBU).

## 6. Financiën

n.v.t.

## 7. Realisatie

Nadat akkoord is gegeven op het basisscenario zal een kwartiermaker worden aangesteld (per 1 maart 2019). Zijn opdracht luidt om voor de zomer 2019 een businessplan in te dienen voor de realisatie van een ROM voor de regio Utrecht. U kan op de eerste PS-vergadering na de zomer hierover een besluit nemen. Daarna zal een directeur geworven kunnen worden met als opdracht een ROM in te richten en daar leiding aan te geven. De planning ziet er op hoofdlijnen als volgt uit:

Q1, 2019	Alle betrokken partijen organiseren besluitvorming over het basisscenario ROM
Q1, 2019	Bij positief besluit van alle partijen volgt een mediabericht
Q2, 2019	Na positief besluit start kwartiermaker met uitvoering opdracht voor een businessplan ROM
Q3, 2019	Businessplan ROM wordt ter besluitvorming voorgelegd aan alle partijen
Q4, 2019	Definitief besluit voor oprichting ROM, beschikbaar stellen van benodigde middelen via begroting
Q1, 2020	Oprichting ROM voor regio Utrecht.

## 8. Juridisch

De inrichting van een ROM vraagt onder andere een stevige juridische basis. Zorgvuldig onderzoek is nodig naar de mogelijke risico's inzake vraagstukken zoals staatssteun, aanbesteding, verbonden partijen, etc. Ook moet aandacht worden besteed aan de verhouding tussen de ROM en de Wet Markt en Overheid en de Wet financieel toezicht. Naast juridische vragen spelen ook vragen rondom governance en financiering. Om dit vroegtijdig en zorgvuldig op te pakken wordt in januari 2019 een interne projectgroep geformeerd met onder andere deskundigen op het gebied van juridische zaken, concern control, financiën en inkoop. Het is de bedoeling dat deze projectgroep ook informatie inwint bij andere overheden met ervaring op het gebied van ROM's. De bevindingen van de projectgroep worden ter beschikking gesteld aan de kwartiermaker met – waar nodig – richtinggevende adviezen.

## 9. Europa

De ROM zal gebruik gaan maken van Europese middelen. Het gaat daarbij enerzijds om subsidies uit verschillende Europese fondsen en programma's, zoals EFRO, Kansen voor West, Interreg, Horizon etc., anderzijds om leningen en andere financiële instrumenten van de Europese Investeringsbank, zoals het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI), het Europees Investeringsfonds, ELENA, InnovFin, EPEC, JEREMIE, JESSICA etc. Daartoe zal de ROM nauwe relaties onderhouden met ons cluster Europa, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Invest-NL, de Europese Investeringsbank en ander relevante partijen. De kwartiermaker zal in het businessplan rekening houden met bovenstaande kansen en mogelijkheden.

## 10. Communicatie

Het is denkbaar dat rondom de afronding van de verkenning een kennisgeving wordt opgesteld. Deze keuze zal in nauwe afstemming met de andere opdrachtgevers worden gemaakt. Nadat alle partijen het basisscenario voor de ROM hebben vastgesteld, zal een gezamenlijk mediabericht uitgestuurd worden.

## 11. Bijlagen

1. Advies Verkenning ROM